

“SPEELPLEINWERK IS EEN STERK MERK”

Met deze slogan gaat de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk positief de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 tegemoet. Het is onze kijk op de toekomst, hoe wij speelpleinwerkingen zien evolueren. Deze visietekst kadert binnen een grotere campagne en is één van de tools om VDS-medewerkers en speelpleinploegen te ondersteunen. Deze visietekst richt zich in de eerste plaats naar enthousiastelingen in een stuurgroep en speelpleinverantwoordelijken maar inspireert graag iedereen.

Inleiding

Speelpleinwerk is ontstaan in het begin van de twintigste eeuw maar is geen dinosauriër uit ver vervlogen tijden. Vandaag de dag is de **meerwaarde** van speelpleinwerk nog steeds zeer groot. Zo bereikt het vaak andere kinderen en jongeren dan het klassieke jeugdwerk, biedt het een uniek aanbod aan (speel-)kansen in vakantieperiodes en geeft het ruimte aan spel(en) waar dat anno 2017 niet overal meer mogelijk is.

Bovendien is speelpleinwerk steeds een **voorloper** geweest op heel wat maatschappelijke trends. Het stimuleren van kinderen om avontuurlijk (buiten) te spelen en het samen spelen van kinderen met een diverse achtergrond zijn mooie voorbeelden. Ook na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 zal speelpleinwerk blijven evolueren.

Het antwoord hoe speelpleinen met die trends moet omgaan, ligt in twee aspecten: de **eigenheid** van speelpleinwerk en in **samenwerken** met anderen.

Eigenheid van speelpleinwerk

2017, Vlaanderen en Brussel zijn 561 speelpleinwerkingen rijk. Ze beantwoorden een voor een aan onze overkoepelende definitie van speelpleinwerk¹ maar zijn elk op zich ook uniek. Deze diversiteit van speelpleinwerkingen is een sterkte voor het jeugdwerk in België.

De eigenheid van speelpleinwerk situeert zich op 3 vlakken:

- De focus op spelen
- Speelpleinwerk is jeugdwerk
- De grote openheid

Over deze eigenheid dienen speelpleinen na te denken, ze te benoemen en communiceren.

---

¹ Sinds september 2016 heeft de VDS een definitie voor speelpleinwerk. 362 medewerkers, vrijwilligers en beroepskrachten met hun voeten in de praktijk, hebben hier aan meegewerkt. Deze definitie is een ondergrens, ze vat de basis samen van speelpleinwerk.

“Het speelpleinwerk situeert zich binnen het kader van het jeugdwerk en heeft alle volgende kenmerken:

- Spelen als hoofddoel.
- Jongeren voeren het speelaanbod uit en worden betrokken bij de werking.
- Deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen.
- Is actief in de vakantie(s) en zonder overnachting.
- Kinderen als doelgroep.”

De focus op spelen.

Ook anderen zien hoe straf speelpleinwerk is. Het is dan ook logisch dat zij vragen stellen om hun doelen mee te realiseren. Een compliment.

Het antwoord van speelpleinwerk: Samenwerken, graag maar **spelen blijft voor ons het hoofddoel.**

De kinderen zelf, als volwaardige actoren van speelpleinwerk, zijn als eerste geschikt om aan te geven welke speelkansen zij willen benutten. De VDS blijft ernaar streven om, via **variatie en keuze**, zoveel mogelijk kinderen intens te laten spelen. En dat spelen mag als eens met een blauwe plek.²

Natuurlijk worden er door het spelen ook andere doelen bereikt. Kinderen ontwikkelen door het spelen allerlei vaardigheden en talenten. Speelpleinwerk heeft een opvangfunctie, via spel wordt het Nederlands gestimuleerd. Speelpleinwerk biedt een antwoord op wat thuis of op straat niet kan of mag wegens een gebrek aan ruimte, materiaal, een grote groep vrienden om mee te spelen...

Mooie doelen maar met de VDS blijven we “spelen om te spelen” als belangrijkste voorop stellen. Het is belangrijk voor speelpleinen dat ze zicht hebben op die **andere doelen**. Zo kunnen ze benoemen hoe hun visie zich daar tegenover verhoudt.

Speelpleinwerk is jeugdwerk.

Het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel mag zich al jaren een goed voorbeeld noemen in het werken met jongeren. Wij weten dat deze formule werkt. Speelpleinwerk biedt jongeren immers heel veel kansen. Kansen die nergens anders te vinden zijn. Jongeren zijn de tweede belangrijke doelgroep op het speelplein.

“Investeren in animatoren impliceert rechtstreeks investeren in het speelplein.” - Marjan Beullens, coördinator producten VDS.

Het jeugdig enthousiasme van de jongeren is een sterke troef van speelpleinwerk. De VDS gaat verder dan de definitie van jeugdwerk³ en vindt het wenselijk dat de meerderheid van de animatoren op het speelplein jongeren zijn⁴. Dankzij hun jeugdige leeftijd, kunnen ze zich sneller inleven in de leefwereld van de kinderen. Het maakt hen **experten in spelen**.

Speelpleinwerk haalt haar professioneel karakter ook uit haar speel(plein)visie, haar organisatorische onderbouw⁵ en de ondersteuning van die jongeren. De combinatie van hun jeugdigheid en deze elementen maakt speelpleinwerk even **professioneel** als initiatieven die werken met volwassenen.

² www.goegespeeld.be

³ Groepsgericht sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door kinderen en jongeren van 3 tot 30 jaar, in de sfeer van de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de jeugd die daaraan deelneemt op vrijwillige basis en georganiseerd door particuliere jeugdverenigingen, of door gemeentelijke of provinciale openbare besturen, Agentschap Sociaal-Cultureel Werk, Afdeling Jeugd.

⁴ Visietekst “Animatoren op het speelplein”, VDS, 2015.

⁵ Speelpleinbasisschema, VDS, 2013.

Door jongeren verregaande **inspraak** te geven en te vertrekken vanuit hun “**goesting**”, wordt een kwalitatieve speelpleinwerking gecreëerd. De VDS vindt dat speelpleinwerk zoveel mogelijk door jongeren georganiseerd moet worden. Zij zijn veel meer dan bedenkers en uitvoerders van activiteiten. Participatie in alle aspecten van de werking zorgt niet alleen voor meer betrokkenheid van de jongeren, **het maakt beter speelpleinwerk**. Hier ligt een belangrijk rol weggelegd voor ploegbazen⁶. Zowel zij die werken op een gemeentelijke jeugdendienst als ploegbaas zijn van een particulier speelplein. **Jeugdwerk werkt!**⁷

De grote openheid

Speelpleinwerk blijft één van de meest laagdrempelige jeugdwerkmethodieken en biedt kansen voor **alle** kinderen.

Het is een weerspiegeling van verschillende kinderen uit de buurt. En die buurt is in 2017, divers. Zelfs **superdivers**. Binnen de diversiteit valt er ook veel diversiteit op te merken. Kinderen met een handicap, in maatschappelijke kwetsbare situaties, met een migratie-achtergrond, vluchtelingenkinderen... het zijn **in de eerste plaats kinderen**.⁸

Zij willen, zoals alle andere kinderen, gewoon spelen en hebben dus een plaats op het speelplein.

De openheid van speelpleinwerk zit ook in de visie dat een kind kan kiezen of het wil deel nemen aan de werking. Een keuze die beperkt wordt door hoogdrempelige inschrijfsystemen, maxima aantal kinderen en hoge toegangsprijzen. We pleiten voor inschrijfsystemen die (terug) laagdrempelig gemaakt worden door **persoonlijk contact** en hulp bij het inschrijven, het wegwerken van de zogenaamde kinderstops en dat het kind **op de dag zelf** nog steeds kan inschrijven. Daarbij hoort een toegangsprijs die het mogelijk maakt dat alle kinderen kunnen deelnemen.

SPEELPLEIN SPELEMEE BIEDT AAN:

- *Flexibele planning: Tot de dag zelf inschrijven*
- *Ruime openingsuren: Van 8u tot 18u*
- *Democratische prijzen: 6 euro/ hele dag, 3 euro/ namiddag (een grote gezinnenkorting vanaf 3 kinderen)*
- *Geen kinderstop: Onbeperkt aantal plaatsen*
- *Verschillende leeftijden: Van 3 tot 15 jaar*
- *Lange periode: Van 10 juli tot 18 augustus*
- *Ruime regio: Voor kinderen uit Buggenhout en ver daar buiten*

Een interessante oplossing zonder zorgen en een super leuke zomer voor kinderen!

Denk na over deze eigenheid, benoem ze en communiceer ze

De eigenheid van speelpleinen wordt benoemd in hun **missie en visie**. Het bepaalt wie ze zijn en hoe hun werking zich verhoudt ten aanzien van visies van andere initiatieven. Ze communiceren maakt bovendien van het speelplein een merk.

En speelpleinwerk is een sterk merk!

Het is een belofte aan de doelgroepen (kinderen, ouders, vrijwilligers, ...) en het vertelt hen wat ze kunnen verwachten. Een sterk merk zorgt ervoor dat ouders, kinderen, het

⁶ De formele trekker van een animatorenploeg, Visietekst “De rol van ploegbazen”, VDS, 2009.

⁷ Pamflet “Jeugdwerk werkt”, Ambrassade, 2017.

⁸ Visienota “Diversiteit in/ en het jeugdwerk”, Ambrassade, 2017.

gemeentebestuur, buren, (toekomstige) animatoren... het speelplein herkennen zoals de werking het zelf wil.

Het differentieert bovendien ook ten aanzien van het aanbod van andere vrijetijdsinitiatieven. We denken hierbij in de eerste plaats aan organisaties die **zomerkampen** met of zonder overnachting aanbieden of sinds kort aan **ouders** die zich verenigen en, al dan niet met steun van het gemeentebestuur, opvang en speelkansen bieden aan kinderen uit de buurt. Mooie vrijetijdsinitiatieven, maar duidelijk **geen speelpleinwerk**.

Samenwerken

Eenmaal de eigenheid benoemd en gecommuniceerd is, wordt het speelplein een **volwaardige partner** die het aanbod kan **afstemmen** op dat van anderen.

Door samen te werken, worden **de krachten gebundeld in gelijkenissen en wordt er aanvullend gewerkt bij verschillen**. Samenwerken gaat verder dan netwerken: er is een gemeenschappelijk doel en er worden afspraken gemaakt om dat doel te bereiken.

“Echt samenwerken vertrekt vanuit een gelijke waardering” - Wauter Temmerman, lokaal ondersteuner VDS Brussel.

Samenwerking zorgt voor sterker speelpleinwerk.

In een gemeente wordt er sowieso over het speelplein gepraat. Gelukkig maar! Door samenwerkingen aan te gaan bepalen speelpleinen mee wat de partners communiceren. Zo wordt iedereen **ambassadeur** van elkaars werking en dus ook van het speelplein.

Via deze samenwerkingen worden bovendien diverse kinderen en jongeren, die **nog niet bereikt** worden, in contact gebracht met het speelplein.

Krachten worden er gebundeld om de belangen van de partners en om de stem van kinderen te **vertegenwoordigen** in de gemeente.

Daarnaast is het ook een verzamelplaats voor **expertise**. Expertise in spelen, in bepaalde doelgroepen, drempels, referentiekaders... kunnen alle werkingen straffer maken.

Sterkere samenwerking met respect voor een ieders eigenheid, zorgt er voor dat speelpleinwerkingen terug kunnen naar de **kern** van de zaak: door en mét jongeren een gevarieerd speelaanbod voor kinderen organiseren.

Prioritaire partners voor sterker speelpleinwerk.

Het volledige **college van burgemeester en schepenen**. Goed jeugdbeleid is immers niet alleen de verantwoordelijkheid van de schepenen van jeugd.⁹ Samen met de andere schepenen, en met het strategisch meerjarenplan als belangrijkste hulpmiddel, dienen kansen benut te worden. Speelpleinwerk is een dienst aan de samenleving, waar elk kind van gebruik moet kunnen maken.

⁹ Visietekst “Bouwen aan een goed lokaal jeugdbeleid”, Ambrassade, 2016.

*“Alle schepenen zijn schepen van jeugd” - Filip
Stallaert, lokaal ondersteuner VVJ.*

Ambtenaren op een jeugd- of vrijetijdsdienst die het gemeentelijk jeugdbeleid concretiseren. Of zij nu ploegbaas zijn van een eigen gemeentelijke speelpleinwerking of zij particuliere speelpleinwerkingen ondersteunen. Vanuit een Plan en Play-principe¹⁰ dienen zij, samen met de speelpleinploeg, de eigenheid van de werking mee te bewaken, de meerwaarde van hun lokaal speelpleinwerk te benutten en te verkondigen ten aanzien van andere ambtenaren op personeels- of financiële diensten, ten aanzien van de secretaris of in een managementstructuur...

Ander **jeugdwerk** in de gemeente, op een jeugdraadvergadering en daarbuiten. Jeugdverenigingen zijn actief in een andere periode en hebben een ander doel: met een vaste groep kinderen en leiding een groepsgevoel en daarbij horend engagement te creëren. Daardoor kunnen ze aanvullend werken met speelpleinwerk. Bovendien bieden ze voor elkaar een potentiële bron van kinderen en animatoren.

De lokale **kinderopvang**, om zo een antwoord te bieden op de grote nood aan opvang. Veel ouders ervaren een probleem om hun kind op te vangen als zij moeten werken. Velen kijken naar het speelpleinwerk als middel om hun opvangprobleem mee op te lossen. Opvang is echter niet de sterkte of de kern van speelpleinwerk. Speelpleinwerk dient het algemene opvangprobleem niet op te lossen, maar kan wel haar steentje bij dragen door ofwel zelf opvang te voorzien, indien de draagkracht dit toelaat, ofwel door samen te werken met andere opvanginitiatieven. Speelpleinwerk is duidelijk geen opvanginitiatief, maar het maakt wel deel uit van een vrijetijdsaanbod in een gemeente dat de opvangnood deels mee zou kunnen invullen.

Andere speelpleinwerkingen. Ondanks de verschillen gaat elke werking met dezelfde kansen en uitdagingen aan de slag. Inspireer elkaar en ontdek de kansen in samenwerking.

De **VDS**. Ons doel blijft ook de komende jaren ongewijzigd: meer en betere speelkansen voor elk kind op elke speelpleinwerking¹¹.

De toekomst is verzekerd.

De gemeenteraadsverkiezingen bieden heel wat nieuwe kansen voor speelpleinwerkingen. Het is hun opdracht om **bewust te kiezen** welke uitdagingen ze willen aangaan en welke kansen ze willen grijpen.

De VDS werkt graag mee aan dit pact voor sterk speelpleinwerk.¹²

¹⁰ Visietekst, Kwalitatief lokaal jeugdaanbod, VVJ, 2016.

¹¹ Meer lezen over onze plannen en ambities lezen jullie in de beleidsnota 2018-2021.

¹² Congres waar 142 speelpleinverantwoordelijken en partners het “pact 2025” sloten voor sterk speelpleinwerk, VDS, 2016.